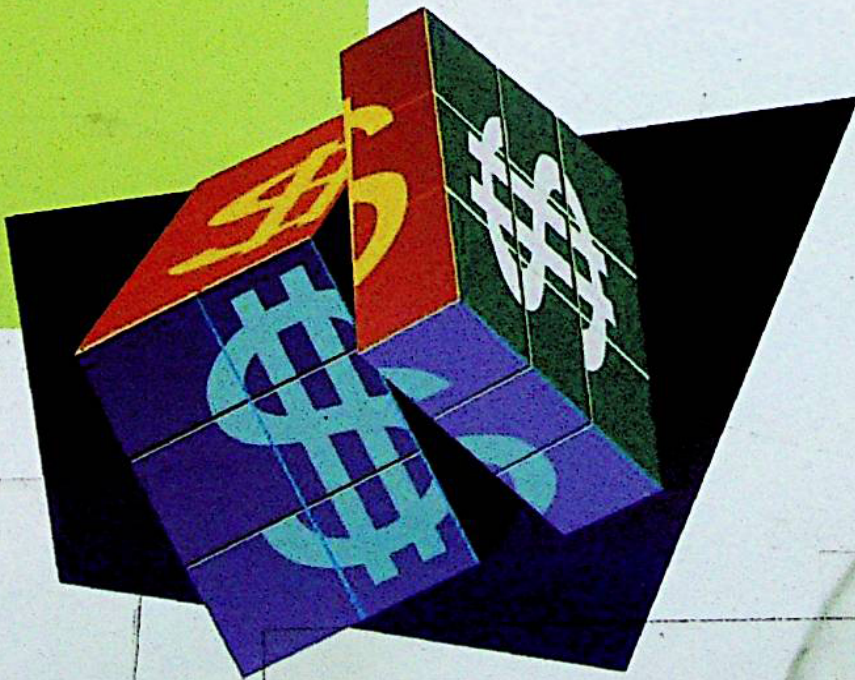

TS. Lê Văn Huy (Chủ biên)
ThS. Trương Trần Tâm Anh

PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU TRONG KINH DOANH

* S K V 1 1 2 4 9 0 *

NHÀ XUẤT BẢN TÀI CHÍNH

650.072
L433-11987

TS. LÊ VĂN HUY (chủ biên)
ThS. TRƯƠNG TRẦN TRÂM ANH

Giáo trình

**PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU
TRONG KINH DOANH**

TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM
SIK 112490

NHÀ XUẤT BẢN TÀI CHÍNH

LỜI MỞ ĐẦU

Nghiên cứu là tìm kiếm kiến thức mới. Nghiên cứu khoa học là cách thức con người tìm hiểu các hiện tượng khoa học một cách có hệ thống; là quá trình áp dụng các ý tưởng, nguyên lý và phương pháp khoa học để tìm ra các kiến thức mới nhằm giải thích hay dự báo các sự vật hiện tượng trong thế giới khách quan. Để thực hiện nghiên cứu một cách khoa học, người nghiên cứu không những phải biết các quy trình nghiên cứu mà còn phải nắm vững các triết lý, phương pháp nghiên cứu và sử dụng các công cụ phân tích một cách thích hợp.

Qua quá trình tham gia giảng dạy môn phương pháp nghiên cứu khoa học, nhận thấy việc thực hiện những đề tài nghiên cứu khoa học và luận án tốt nghiệp của sinh viên đại học và học viên cao học gặp nhiều khó khăn do nguồn tài liệu tiếng Việt để trang bị cho học viên nhận thức, phương pháp, công cụ, quy trình trong thực hiện nghiên cứu. Nhiều giáo trình chỉ giới thiệu những vấn đề lý thuyết về nghiên cứu khoa học, một số giáo trình chỉ giới thiệu phương pháp phân tích làm cho các học viên khó khăn trong việc tiếp cận xuyên suốt lý thuyết và kỹ thuật phân tích. Giáo trình này ra đời với mong muốn cung cấp cho học viên những vấn đề cơ bản về lý nghiên cứu khoa học trong kinh doanh, đồng thời, giới thiệu quy trình, phương pháp ứng dụng phần mềm phân tích dữ liệu để thực hiện nghiên cứu.

Với cách tiếp cận nghiên cứu định lượng, bố cục của cuốn sách được chia thành 2 phần gồm 16 chương, chương 1 giới thiệu tổng quan về nghiên cứu khoa học sẽ giúp người đọc nắm được “ngôn ngữ” dùng trong nghiên cứu và tiến trình thực hiện một nghiên cứu khoa học. Chương 2 với những ví dụ sinh động từ quá trình nghiên cứu của tác giả sẽ gợi mở cho người đọc cách phát hiện ý tưởng và xác định vấn đề nghiên cứu. Chương 3 mô tả bức tranh tổng thể về cách mà đề tài nghiên cứu được thực hiện trên cơ sở thiết kế nghiên cứu, chương 4 và 5 trình bày cách thức thực hiện đo lường khái niệm nghiên cứu, thiết kế công cụ thu thập dữ liệu, chọn mẫu trong nghiên cứu và tổ chức thu thập dữ liệu. Các chương 6 đến chương 16 giúp bạn đọc làm quen với phần mềm SPSS và thực hành các công cụ phân tích dữ liệu. Dữ liệu sử dụng trong phân tích được thiết kế thông qua một dự án nghiên cứu của tác giả, từ việc xây dựng công cụ thu thập dữ liệu, tổ chức thu thập và tiến hành phân tích, người đọc sẽ nhận thấy việc sử dụng nhiều công cụ để phân tích trên một nguồn dữ liệu, điều này giúp cho người đọc có những góc nhìn khác nhau trong việc sử dụng các công cụ phân tích và khai phá dữ liệu.

Các công cụ phân tích dữ liệu được hướng dẫn bao gồm kiểm định T-test, ANOVA, tương quan và hồi quy đơn, phân tích nhân tố khám phá (EFA), đánh giá độ tin cậy của thang đo (Cronbach Alpha), hồi quy bội (Multi - Regression), MANOVA, phân tích tách biệt (Discriminant Analysis) và Binary Logistic, phân tích nhóm (Cluster analysis) và kiểm định phi tham số.

Ý tưởng và nội dung của cuốn sách được hình thành và hoàn thiện dựa trên các nguồn tài liệu trong và ngoài nước, đặc biệt ảnh hưởng bởi tư tưởng về phương pháp nghiên cứu trong các cuốn sách của Cooper và Schindler (2011); Nguyễn Đình Thọ (2011); Hair, Black, Babin và Anderson (2009); Saunders, Lewis và Thornhill (2007); Kothari (2004); Creswell

PHẦN I

**NHỮNG VẤN ĐỀ CHUNG VỀ
PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU
TRONG KINH DOANH**

MỤC LỤC

LỜI MỞ ĐẦU

PHẦN I. NHỮNG VẤN ĐỀ CHUNG VỀ PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU TRONG KINH DOANH

CHƯƠNG 1. TỔNG QUAN VỀ PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU TRONG KINH DOANH

ĐỊNH NGHĨA NGHIÊN CỨU VÀ NGHIÊN CỨU KINH DOANH	5
PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU VÀ PHƯƠNG PHÁP LUẬN NGHIÊN CỨU	6
NGHIÊN CỨU KHOA HỌC VÀ PHƯƠNG PHÁP KHOA HỌC.....	7
CÁC THUẬT NGỮ VỀ PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU TRONG KINH DOANH.....	8
Khái niệm (Concepts)	8
Khái niệm nghiên cứu (Constructs).....	9
Định nghĩa (Definitions).....	11
Biến số nghiên cứu (Variables).....	12
LÝ THUYẾT KHOA HỌC	16
TRIẾT LÝ NGHIÊN CỨU	16
Nhận thức luận (epistemology)	16
Bản thể học (ontology).....	17
Thuyết giá trị (axiology).....	17
CÁCH TIẾP CẬN VÀ TRƯỜNG PHÁI NGHIÊN CỨU	17
Tiếp cận nghiên cứu	17
Trường phái nghiên cứu	18
PHÂN LOẠI NGHIÊN CỨU.....	20
DỮ LIỆU TRONG NGHIÊN CỨU	21
Nguồn dữ liệu thứ cấp	21
Nguồn dữ liệu sơ cấp	22
TIẾN TRÌNH NGHIÊN CỨU.....	22
Giai đoạn 1: Xác định vấn đề nghiên cứu/ mục tiêu nghiên cứu.....	23
Giai đoạn 2: Tổng quan, hợp tuyển lý thuyết.....	24
Giai đoạn 3: Phát triển mô hình nghiên cứu lý thuyết và giả thuyết.....	24
Giai đoạn 4: Thiết kế nghiên cứu	24
Giai đoạn 5: Thu thập dữ liệu.....	25
Giai đoạn 6: Phân tích dữ liệu.....	26
Giai đoạn 7 và 8: Diễn giải kết quả, viết báo cáo, kết luận và hướng nghiên cứu trong tương lai	26
TIÊU CHUẨN CỦA MỘT NGHIÊN CỨU TỐT.....	29

CHƯƠNG 2. XÁC ĐỊNH VẤN ĐỀ NGHIÊN CỨU

VẤN ĐỀ NGHIÊN CỨU	31
Tầm quan trọng của việc xác định vấn đề nghiên cứu	32
Xác định vấn đề nghiên cứu	33
TỔNG HỢP LÝ THUYẾT (LITERATURE REVIEW).....	37
PHƯƠNG PHÁP VÀ KỸ THUẬT NGHIÊN CỨU ĐỊNH TÍNH TRONG XÁC ĐỊNH VẤN ĐỀ NGHIÊN CỨU	38
Phương pháp.....	38
Phương pháp tiếp cận trực tiếp	41
Thủ tục tiếp cận gián tiếp.....	44
PHÁT TRIỂN GIẢ THUYẾT	46

CHƯƠNG 3. THIẾT KẾ NGHIÊN CỨU

ĐỊNH NGHĨA THIẾT KẾ NGHIÊN CỨU	65
SỰ CẦN THIẾT CỦA THIẾT KẾ NGHIÊN CỨU	66
CÁC ĐẶC ĐIỂM CỦA MỘT THIẾT KẾ TỐT	66
PHÂN LOẠI THIẾT KẾ NGHIÊN CỨU.....	67
Căn cứ vào mức độ cụ thể của câu hỏi nghiên cứu.....	67
Căn cứ vào phương pháp thu thập dữ liệu	67
Căn cứ vào năng lực ảnh hưởng đến các biến số của người nghiên cứu.....	68
Căn cứ vào mục đích của nghiên cứu	68
Căn cứ vào phương diện thời gian	68
Căn cứ vào phạm vi đề tài.....	69
Căn cứ vào môi trường nghiên cứu.....	69
Căn cứ vào nhận thức của người tham gia.....	69
THIẾT KẾ NGHIÊN CỨU: NGHIÊN CỨU THĂM DÒ, MÔ TẢ VÀ NHÂN QUẢ	69
Nghiên cứu thăm dò	69
Nghiên cứu mô tả	71
Nghiên cứu nhân quả (kiểm định giả thuyết - hypothesis-testing research studies)	72
Mối quan hệ giữa nghiên cứu thăm dò, mô tả và nhân quả	74
MỘT SỐ VẤN ĐỀ CẦN THIẾT TRONG THIẾT KẾ NGHIÊN CỨU	74
Xem xét lý thuyết (nền) hay tổng hợp lý thuyết	74
Câu hỏi nghiên cứu và giả thuyết	75
Các phương pháp thu thập dữ liệu sơ cấp	75
Các phương pháp phân tích dữ liệu	76

CHƯƠNG 4. PHÁT TRIỂN KHÁI NIỆM VÀ THANG ĐO LƯỜNG

ĐO LƯỜNG.....	77
Định nghĩa đo lường.....	77
Ý nghĩa của đo lường.....	77
PHÁT TRIỂN KHÁI NIỆM NGHIÊN CỨU.....	77
Tính dễ trả lời.....	78
Tính đa dạng.....	78
Hướng (dimensionality).....	78
Độ tin cậy (Reliability).....	80
Giá trị (Validity).....	80
QUY TRÌNH XÂY DỰNG THANG ĐO.....	81
Xác định lĩnh vực và biến quan sát của khái niệm.....	82
Thu thập dữ liệu và đánh giá sơ bộ thang đo.....	82
Thu thập dữ liệu, đánh giá độ tin cậy và giá trị thang đo.....	82
Phát triển chuẩn thang đo.....	83
CẤP ĐỘ THANG ĐO.....	83
Cấp độ thang đo biểu danh (nominal scale).....	84
Cấp độ thang đo thứ tự (ordinal scales).....	84
Cấp độ thang đo khoảng cách (interval scales).....	86
Cấp độ thang đo tỷ lệ (ratio scales).....	86
MỘT SỐ VẤN ĐỀ KHI THIẾT KẾ THANG ĐO LƯỜNG.....	88
Vấn đề khi phát triển khái niệm nghiên cứu.....	88
Vấn đề liên quan đến thang đo.....	88
Số lượng mục lựa chọn.....	88
Cân bằng 2 "cực" trả lời.....	89
Số các mục trả lời là chẵn hay lẻ.....	89
Sự lai ghép giữa cấp độ thang đo khoảng cách và thứ tự (ordinally interval hybrid scales).....	89
Câu hỏi nhảy quãng (skip questions).....	91
Thang đo thái độ (attitude scale measurement).....	91
CÁC LỖI TRONG ĐO LƯỜNG.....	97
THIẾT KẾ CÔNG CỤ THU THẬP DỮ LIỆU.....	97
Giai đoạn 1: Xác định dữ liệu cần thu thập và phương pháp thu thập dữ liệu.....	98
Giai đoạn 2: Phát triển câu hỏi.....	99
Giai đoạn 3: Phát triển và điều chỉnh bản câu hỏi.....	103
Giai đoạn 4: Điều tra thử, kiểm tra và sửa chữa.....	105

CHƯƠNG 5. CHỌN MẪU VÀ TỒ CHỨC THU THẬP DỮ LIỆU

CHỌN MẪU TRONG NGHIÊN CỨU.....	111
Một số định nghĩa.....	111
Tại sao phải chọn mẫu.....	112
Hạn chế của điều tra chọn mẫu.....	112
Kỹ thuật chọn mẫu.....	112
TỒ CHỨC THU THẬP DỮ LIỆU.....	117

PHẦN II. KỸ THUẬT PHÂN TÍCH TRONG NGHIÊN CỨU KHOA HỌC

Phân tích đơn biến (Univariate Analysis).....	121
Phân tích hai biến (Bivariate Analysis).....	121
Phân tích đa biến (Multivariate Data Analysis).....	121

Chương 6. GIỚI THIỆU CHUNG VỀ PHÂN TÍCH DỮ LIỆU TRONG NGHIÊN CỨU VÀ PHÂN TÍCH MỘT BIẾN (UNIVARIATE ANALYSIS)

KIỂM TRA CÔNG CỤ THU THẬP DỮ LIỆU.....	123
HIỆU CHỈNH DỮ LIỆU.....	124
MÃ HÓA DỮ LIỆU.....	125
SẮP XẾP VÀ ĐÁNH SỐ THỨ TỰ BẢN CÂU HỎI.....	125
NHẬP LIỆU TRÊN SPSS.....	125
Giao diện nhập liệu.....	126
Định nghĩa biến.....	128
<i>Nhập giá trị khuyết (missing)</i>	129
<i>Chọn cấp độ thang đo tương ứng (Measure)</i>	130
<i>Chèn một biến mới hoặc bản ghi mới</i>	130
<i>Kiểm tra giá trị nhập</i>	131
Nhập dữ liệu.....	131
PHÂN TÍCH MÔ TẢ.....	132
Phân tích một biến định lượng.....	134
MỘT SỐ XỬ LÝ THƯỜNG GẶP SAU KHI NHẬP LIỆU.....	136
Chọn dữ liệu theo điều kiện.....	136
Tạo biến mới không hoặc có ràng buộc một điều kiện.....	137
Mã hoá lại biến.....	138
Thay thế giá trị lỗi (missing).....	139
ĐỊNH NGHĨA BIẾN CHO CÂU HỎI NHIỀU LỰA CHỌN (MULTIPLE RESPONSE).....	140
Ví dụ về câu hỏi nhiều lựa chọn.....	140
Phương pháp Multiple-Dichotomy (Multiple-Dichotomy method).....	140

Phương pháp Categories.....	142
Tính tần suất đối với câu hỏi cho nhiều lựa chọn.....	143
Lập bảng chéo (Crosstabs) với các biến nhiều sự lựa chọn	143

Chương 7. KIỂM ĐỊNH KHÁC BIỆT GIỮA HAI THAM SỐ TRUNG BÌNH

SƠ LƯỢC VỀ QUY TRÌNH KIỂM ĐỊNH	145
KIỂM ĐỊNH SỰ KHÁC BIỆT GIỮA HAI THAM SỐ TRUNG BÌNH: T-TEST	146
Kiểm định tham số trung bình hai mẫu độc lập: T-test for Independent Groups	146
Kiểm định tham số trung bình hai mẫu phụ thuộc hay mẫu phối hợp từng cặp: Paired – Samples T Test	148
KIỂM ĐỊNH MỐI QUAN HỆ GIỮA MỘT BIẾN ĐỊNH TÍNH VÀ MỘT BIẾN ĐỊNH LƯỢNG: PHÂN TÍCH PHƯƠNG SAI MỘT CHIỀU (ONE – WAY ANALYSIS OF VARIANCE)	150

Chương 8. TƯƠNG QUAN VÀ HÒI QUY TUYẾN TÍNH ĐƠN

TƯƠNG QUAN (CORRELATION).....	157
Hệ số tương quan Pearson (r)	159
Hệ số tương quan hạng (r)	161
HÒI QUY TUYẾN TÍNH ĐƠN (LINEAR REGRESSION).....	161
Sơ lược về lý thuyết.....	162

Chương 9. PHÂN TÍCH NHÂN TỐ KHÁM PHÁ

MỘT SỐ THÔNG SỐ TRONG PHÂN TÍCH NHÂN TỐ KHÁM PHÁ.....	167
TIẾN TRÌNH PHÂN TÍCH NHÂN TỐ.....	168
Ma trận tương quan	168
Rút trích các nhân tố ban đầu (initial factors)	169
Xoay nhân tố.....	171
Số lần thực hiện nhân tố	172
Xác định mức ý nghĩa của hệ tải nhân tố dựa trên độ lớn của mẫu	173
Đặt tên các nhân tố.....	173
Nhân số (factor score)	174
Diễn giải các nhân tố	174
THỰC HIỆN VÀ DIỄN GIẢI KẾT QUẢ PHÂN TÍCH NHÂN TỐ KHÁM PHÁ TRONG SPSS....	174
Mục tiêu của phân tích nhân tố	175
Thực hiện phân tích nhân tố trên SPSS.....	176
Phân tích và diễn giải kết quả	178

Chương 10. ĐÁNH GIÁ ĐỘ TIN CẬY CỦA THANG ĐO

TÍNH NHẤT QUÁN BÊN NGOÀI (EXTERNAL CONSISTENCY)	184
TÍNH NHẤT QUÁN BÊN TRONG (INTERNAL CONSISTENCY)	184
TÍNH HỆ SỐ CRONBACH'S ALPHA TRÊN SPSS	185
Ví dụ 1: Phân tích tính nhất quán nội tại đối với biến Chính sách đào tạo.....	185
Ví dụ 2: Phân tích tính nhất quán nội tại đối với biến Phong cách lãnh đạo.....	187
KẾT HỢP ĐO LƯỜNG GIÁ TRỊ (VALIDITY) VÀ ĐỘ TIN CẬY (RELIABILITY) CỦA THANG ĐO TRONG TRƯỜNG HỢP ỨNG DỤNG THANG ĐO	188
Ví dụ 1: Các nhân tố ảnh hưởng đến lòng trung thành của nhân viên đối với tổ chức.....	189
Ví dụ 2: Lòng trung thành của nhân viên đối với tổ chức	190

Chương 11. HỒI QUY BỘI

CÁC YÊU CẦU ĐỐI VỚI PHÂN TÍCH HỒI QUY BỘI.....	192
ĐIỀU KIỆN ỨNG DỤNG PHÂN TÍCH HỒI QUY BỘI	192
Hồi quy bội chuẩn (Standard multiple regression).....	192
Hồi quy thứ bậc (Hierarchical regression).....	193
Hồi quy thống kê (Statistical (Stepwise) regression)	193
HIỆN TƯỢNG ĐA CỘNG TUYẾN (MULTICOLLINEARITY).....	193
MÔ HÌNH HỒI QUY TUYẾN TÍNH BỘI.....	194
Ma trận hệ số tương quan (correlation matrix).....	194
Đánh giá mức độ phù hợp của mô hình hồi quy tuyến tính bội	194
Kiểm định độ phù hợp của mô hình	194
Giải thích ý nghĩa của các hệ số hồi quy β_k	195
Hệ số Beta _k	195
Đại lượng thống kê Durbin - Watson.....	196
DÒ TÌM SỰ VI PHẠM CÁC GIẢ THUYẾT TRONG HỒI QUY TƯƠNG QUAN BỘI	196
THỰC HIỆN HỒI QUY BỘI TRÊN SPSS.....	197
Tạo các biến tiềm ẩn.....	199
Hồi quy tuyến tính bội với phương pháp stepwise	199
THỰC HIỆN HỒI QUY BỘI VỚI BIẾN GIẢ (DUMMY)	202
PHÂN TÍCH ĐƯỜNG DẪN (PATH ANALYSIS).....	205

Chương 12. PHÂN TÍCH PHƯƠNG SAI NHIỀU CHIỀU

YÊU CẦU.....	209
GIẢ ĐỊNH.....	209
PHÂN TÍCH THỪA SỐ (TWO-WAY ANOVA)	209
Vấn đề nghiên cứu	209

Giả thuyết	210
Thực hiện trên SPSS	210

Chương 13. PHÂN TÍCH TÁCH BIỆT VÀ HỒI QUY BINARY LOGISTIC

PHÂN TÍCH TÁCH BIỆT (DISCRIMINANT ANALYSIS)	223
Loại phân tích tách biệt.....	223
Một số tham số trong phân tích tách biệt:	223
Các bước phân tích tách biệt.....	224
Thực hành trên SPSS với phân tích tách biệt hai nhóm (two-group discriminant analysis)	226
Thực hành trên SPSS với phân tích tách biệt bội (multiple discriminant analysis) với phương pháp stepwise.....	231
HỒI QUY BINARY LOGISTIC (BINARY LOGISTIC REGRESSION)	232
Mô hình hồi quy Binary Logistic	232
Kiểm định ý nghĩa của các hệ số	232
Độ phù hợp của mô hình	233
Kiểm định độ phù hợp tổng quát.....	233
Thực hành trên SPSS với hồi quy Binary Logistic.....	233

Chương 14. PHÂN TÍCH CỤM

TIẾN TRÌNH PHÂN TÍCH CỤM	237
Mục tiêu của phân tích cụm	237
Thiết kế nghiên cứu trong phân tích cụm	237
Đo lường trong phân tích cụm	238
Thủ tục phân cụm	238
TIẾN TRÌNH PHÂN TÍCH CỤM THỨ BẬC	238
Xác định vấn đề	238
Thực hiện trên SPSS bằng phân cụm thứ bậc (hierarchical clustering)	239
Thực hiện trên SPSS bằng phân cụm không thứ bậc (non - hierarchical clustering).....	241

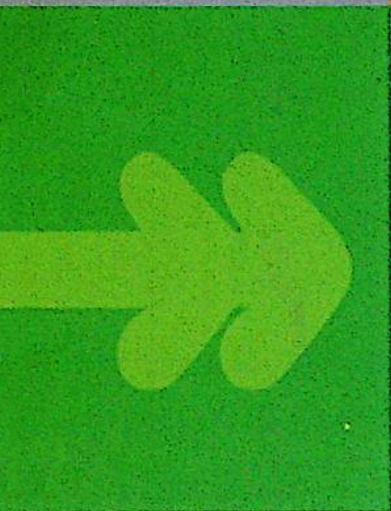
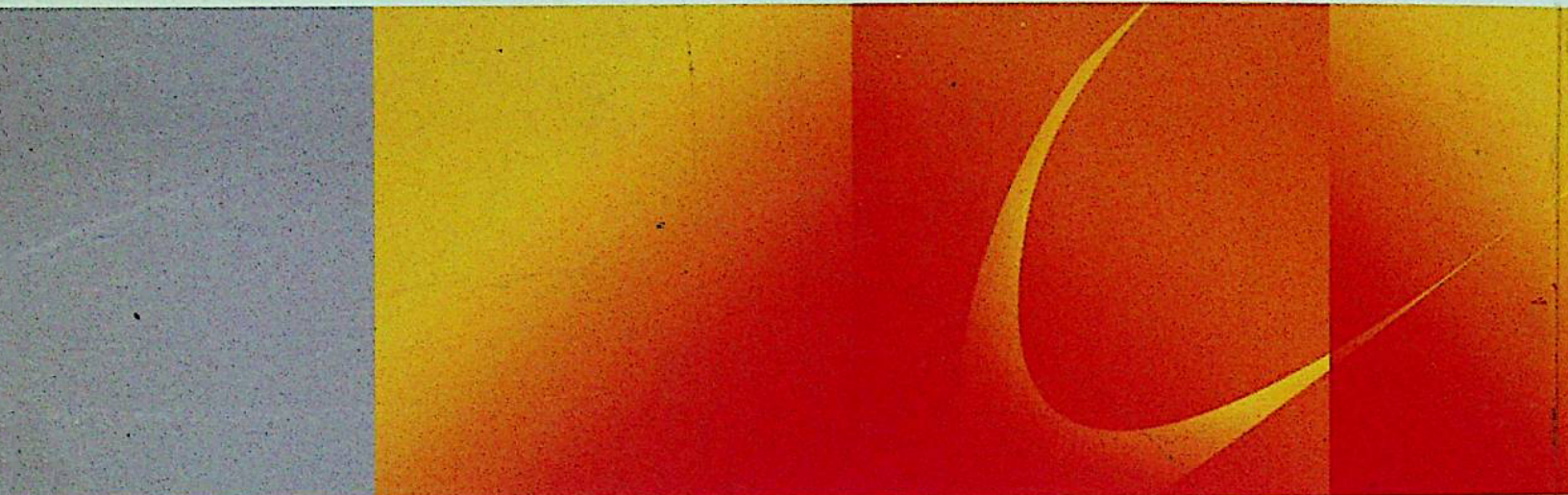
Chương 15. LẬP BẢN ĐỒ NHẬN THỨC

SƠ LƯỢC VỀ BIỂU ĐỒ NHẬN THỨC (PERCEPTUAL MAP)	243
LẬP BẢN ĐỒ NHẬN THỨC	244

Chương 16. KIỂM ĐỊNH PHI THAM SỐ

KIỂM ĐỊNH CHI BÌNH PHƯƠNG (CHI-SQUARE) CHO MỘT BIẾN ĐƠN	257
Giả định	257
Ví dụ	258

Thực hành trên SPSS.....	258
KIỂM ĐỊNH CHI – BÌNH PHƯƠNG (χ^2) VỀ TÍNH ĐỘC LẬP HAY PHỤ THUỘC GIỮA HAI BIẾN	259
Giả định	260
Thực hành trên SPSS.....	260
KIỂM ĐỊNH MANN-WHITNEY CHO HAI MẪU ĐỘC LẬP	261
Ví dụ	262
Giả định	262
Thực hành trên SPSS.....	262
KIỂM ĐỊNH KRUSKAL – WALLIS CHO NHIỀU MẪU ĐỘC LẬP	263
Ví dụ	263
Giả thuyết	263
Thực hành trên SPSS.....	263
KIỂM ĐỊNH DẤU VÀ HẠNG WILCOXON CHO HAI MẪU CÓ MỐI QUAN HỆ VỚI NHAU.....	264
Giả định	265
Thực hành trên SPSS.....	265
KIỂM ĐỊNH FRIEDMAN NHIỀU HƠN HAI MẪU CÓ QUAN HỆ.....	266

Giá: 82 000 đồng